

Francija po novi poti?

Francozi so v nedeljo glasovali o De Gaullovi reformi senata, ki naj bi se spremenil iz izvoljene zbornice v senat strokovnjakov in predstavnikov, in o upravni reformi, v smislu katere naj bi se Francija razdelila v večje število zgodovinskih samoupravnih dežel, s čimer bi prenehal zloglasni centralizem francoske države, ki se ni spremenil od časa francoske revolucije. A le 46,85 odst. volivcev je glasovalo za reformo, 53,15 odst. jih je glasovalo proti, 19,39 vpisanih pa ni volilo. Že teden dni pred ljudskim glasovanjem, ki ga je sam zahteval, je De Gaulle izjavil, da bo v primeru, če bo glasovanje izpadlo negativno, odstopil. Isto je ponovil dva dni pred glasovanjem. In ostal je mož beseda. Tisti hip, ko je zvedel na svojem oddaljenem podeželskem posestvu za dokončne neuradne rezultate, je brzojavil v Pariz: »Preneham izvajati svoje funkcije predsednika republike. Ta sklep stopi v veljavo danes opoldne.« To je bilo v ponedeljek. S tem je končano še eno poglavje francoske zgodovine in s svetovnega političnega odra se je umaknila ena glavnih osebnosti.

Kaj je pozročilo, da so se Francozi naveličali De Gaulle in mu dali nezaupnico? O tem razglablja zdaj vse zahodno časopisje, ne da bi mogel kdo točno navesti en sam vzrok, kajti vzrokov je več. Če se ne oziramo na tiste Francoze, ki so že vedno glasovali proti De Gaulle zaradi svoje pripadnosti k skrajni levici ali k skrajni desnici, se lahko reče, da so se nekateri bivši De Gaullovi pristaši naveličali njegove trmoglave opozicije proti pristopu Anglije k Evropski gospodarski skupnosti in njegovega bojkota te skupnosti in Atlantskega pakta. Sovjetska zasedba Češkoslovaške je mnoge degolovce stregla. Spoznali so, da spada De Gaullova ideja, da Atlantski pakt kot obramba pred sovjetskim ekspanzionizmom ni več potreben in da se more Francija v primeru potrebe sama braniti, v deželo sanj. Mnogi degolovci so se v teku zadnjega leta prepričali, da De Gaullova zunanja politika ne odgovarja stvarnosti in da stvarnost zahteva, da se Francija ponovno trdneje vključi v Evropsko skupnost in v zahodni obrambni sistem.

Druge je vznemleval De Gaulle s svojo gospodarsko politiko, zlasti s strogim nadzorom nad devizami. Francozi so v povojnem času vzljubili potovanja v tujino kakor nikdar prej, a De Gaullovi ukrepi glede deviz so jih začeli pri tem hudo ovirati. Ta De Gaullova politika je začela mnoge Francoze »žuliti« in je razdražila tudi take, ki sicer niso bili načelni nasprotniki njegove splošne politične linije.

Procej pa je bilo tudi takih, ki jim je bil De Gaulle že prestar. Glede na to, da morajo v pokoj celo ljudje brez vsake javne odgovornosti, ko dosežejo 60. leto, se je zdela mnogim Francozom De Gaullova starost 79 let vendarle nekoliko previsoka glede na njegovo velikansko odgovornost državnega voditelja s skoro diktatorskimi pooblastili. Še tako pobožen Francoz ni mogel več verjeti, da bi bila božja Previdnost izbrala pra takega starca, da rešuje Francijo iz vseh nevar-

(Nadalj. na 2. strani)

MITJA RIBIČIČ o jugoslovanski politiki

V Velenju, najmlajšem slovenskem mestu, je bila v nedeljo, 27. aprila, osrednja proslava slovenskega državnega praznika, ki je letos sovpadel z 28-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Z izbiro tega novega rudarskega mesta v Šaleški dolini so hoteli počastiti spomin velikih, ogromnih žrtev, ki sta jih Štajerska in Koroška doprinesli v bojih za osvoboditev med zadnjo svetovno vojno.

Proslave se je udeležilo kakih sto tisoč ljudi iz vse Slovenije, prisotni pa so bili tudi Slovenci iz zamejstva. Poleg najvišjih predstavnikov republike Slovenije in raznih slovenskih političnih ter partizanskih voditeljev iz vojne dobe je proslavi prisostvoval tudi predsednik republike Tito.

Slavnostni govornik je bil bodoči predsednik jugoslovanske zveze vlade Mitja Ribičič. V svojem govoru je najprej orisal položaj, v katerem se je znašel slovenski narod ob razpadu stare Jugoslavije leta 1941, ko so »tri okupatorske vojske razkosale slovensko zemljo in na slovenskem narodnostnem ozemlju organizirale kar šest različnih pravnih sistemov in policijskih režimov, ki so si bili enaki v tem, da je povsod divjalo najbolj brezobzirno uničevanje in zatiranje slovenskih življenj, imetja in kulture«.

»Pred dilemo, ali obstati, živeti najprej in se uveljaviti v družbi narodov, ali pa fizično propadati ter životariti ob drobtinah, ki bi padle z gospodarjeve mize — je poudaril Mitja Ribičič — je ustanovni sestanek Osvobodilne fronte vrgel geslo o takojšnji oboroženi borbi. V boju je slovenski narod postal gospodar na svoji zemlji, ustvaril si je svojo državo, trdno demokratično zvezo z jugoslovanskimi narodi in ustvaril pogoje za nadaljnji razvoj svojega gospodarstva in kulture«.

Mitja Ribičič je omenil velike težave, ki jih je bilo treba odpraviti, da se je ljudska vstaja lahko razplamtela po vsej Sloveniji, zatem pa je takole nadaljeval: »Osvobodilna fronta — uresničevalka samoodločitve slovenskega naroda, ustvarjalka slovenske državnosti in vodilne vloge delavskega razreda — predstavlja obenem demokratično klico premagovanja njegove razrednosti ter s tem koreniko, iz katere je zrastle mlado drevo samoupravne skupnosti. Osvobodilna fronta je bila narodna in patriotska, obenem pa internacionalistična organizacija, iz katere se je razvila odprta socialistična družba«.

Govornik je nato opisal junaške in tragične dogodke, ki so se med vojno odvijali na Štajerskem in Koroškem, v deželi za katero je Hitler od svojih podreptnikov zahteval, naj jo »naredijo spet nemško«.

V drugem delu svojega govora se je Mitja Ribičič dotaknil vprašanj jugoslovanske notran in zunanje politike, ki jo je hkrati okviril v splošno mednarodno dogajanje. V tej zvezi je med drugim dejal: »V notranji politiki moramo težiti k na-

daljnemu razvijanju demokracije, osebnih svobod, odprtosti družbe in za tem, da prihajajo znatraj političnega prostora do izraza vse pozitivne, socialistične kritične pripombe in pobude delovnih ljudi. Hkrati pa moramo povedati, da predstavlja samoupravljanje tako veliko revolucionarno pridobitev, da ne bomo dovolili nobenega rovarjenja proti njemu v interesu zunanjih sil, da bomo s sredstvi revolucionarnega pritiska preprečevali vse, kor bo za hrptom samoupravne demokracije izzvalo incidente in nereda, nacionalistično ali versko nestrpnost, samovoljo, zlorabo ali nezakonitosti.

Kot bodoči predsednik zvezne vlade je Ribičič omenil tudi naloge na novo izvoljenega parlamenta. »Smo v fazi nadaljnje izgradnje političnega sistema — je dejal — ko bo potrebna celovitejša prilagoditev zvezne zakonodaje samoupravnemu sistemu, novim odnosom med narodi in polni suvereni funkciji republik, ki prevzemajo nove odgovornosti zase, pa tudi za jugoslovansko socialistično skupnost«.

O zunanji politiki je poudaril, da bo Jugoslavija nadaljevala politiko neuvrščenosti, aktivne koeksistence in boja za mir ter da si bo pridevala biti izredno mobilna, povezana in povsod prisotna. Še prej pa se je izrazil proti blokovskim razdelitvam in proti politiki razdelitve sveta na interesna področja, kar hodi v škodo malim narodom. »Mnogo imamo dokazov, je dejal Ribičič, kako je varstvo velesil in blokov negotovo, dvorezno in nevarno«. V tej zvezi je tudi omenil primere, kako se v imenu internacionalizma in socializma dušita napredek in nemoten socialistični razvoj in izmišljajo lažne doktrine, ki omejujejo suverenost narodov ali pa celo zanikajo njihov obstoj, pri čemer je gotovo mislil predvsem na dogajanje na Češkoslovaškem.

Za govor Mitje Ribičiča je vladalo v slovenski in tudi širši javnosti razumljivo zanimanje, ker gre za politika, ki bo čez nekaj dni postal predsednik zvezne vlade. Priznati je treba, da se je s svojimi izvajanjem javnosti častno predstavil.

Po slavnostnem govoru je kratko spregovoril predsednik Tito, ki je čestital k slovenskemu državnemu prazniku, počastil spomin padlih v narodnoosvobodilni vojni ter pozval jugoslovanske narode, naj še nadalje in krepkeje uresničujejo smernice, ki jih je začrtalo državno in politično vodstvo.

KOPRSKI PRISTAN SE ŠIRI

V Kopru bodo zgradili še 176 metrov pomola, tako da bo obala za pristajanje ladij dolga okrog 900 metrov.

Koper je edini pristan na jugoslovanski obali, ki ekonomsko ni pasiven, in koprski pristaniščniki opravijo za tretjino več dela kot pristaniščniki na Reki.

Politično dogajanje v Italiji

Predsednik Saragat je pred italijanskimi izseljenci v Glasgowu in v Londonu zatrdil, da naj ne verjamejo tistim, ki prikazujejo položaj v Italiji v katastrofalni luči. Rekel je, da je Italija v polnem razvoju. Zagotovil je tudi, že po De Gaullovem odstopu, da bo Italija pomagala dati nov zagon ustvarjanju združene Evrope z Anglijo vred, ter izrazil upanje, da bo odpor proti pristopu Velike Britanije k Skupnemu trgu prenehal. Pri tem je mislil na francosko politiko po De Gaullovem odstopu. Isto misel poudarja skupno britansko-italijanska sklepna izjava ob zaključku Saragatovega in Nennijevega obiska v Veliki Britaniji.

Preiskave so ugotovile, da povzročajo atentate zadnjega časa v Italiji največ mladi anarhisti, pa tudi fašisti. Policija je aretirala v Viareggiu nekega 34-letnega kuharja in neko 20-letno študentko, ker sta povzročila bombne atentate na milanskem velesejmu.

»Kitajci« (mladi komunisti, ki se vne-majo za Mao Tse Tunga in Che Guevaro) so skušali v Milanu motiti slovesnosti na dan 25. aprila, med sprevedom bivših partizanov. Ti so nagnali »Kitajce«, ki so se nato stegli tudi z mladimi fašisti organizacije »Giovane Italia«. V Bresciji pa so fašisti za 25. april ponoči opustošile sedež tamkajšnje podružnice Vsedržavne zveze italijanskih partizanov. Tako skrajni levičarji kot skrajni

desničarji skušajo zanetiti nemire in povzročiti incidente ter ustvariti vzdušje anarhije, kjerkoli se jim ponudi priložnost za to. Nevarnost je zlasti v tem, da njihove nasilne metode in fraze pritegujejo nezrelo mladino, ki še jemlje fraze za zlato.

V demokratičnem tisku pa se množijo kritike na račun parlamenta, ki zavlačuje važne reforme. Mnogi senatorji in poslanci vse bolj pogosto izostajajo s sej.

Na proslavi obletnice osvoboditve v Vidmu je ministrski predsednik Rumor posvaril »pred ponovno skušnjava nekaterih, da bi se poslužili nasilja, da bi zavračali ne to ali ono politično silo, ne to ali ono vlado, ampak sam sistem svobode, jamstvo republikanske zakonitosti.« Ta nevarnost se je zdela odstranjena, a se spet pojavlja, je dejal.

PROIZVODNJA IN IZVOZ DRUŽBE FIAT

Avtomobilska družba FIAT je izdelala lani 1.452.297 avtomobilskih vozil. Denarni promet družbe je znašal 1335 milijard lir (proračun republike Slovenije znaša okrog 30 milijard lir), kar je 11,8 odst. več kot prejšnje leto. V število izdelanih avtomobilov niso všteti avtomobili (275.000), ki so jih izdelali na FIATovo licenco v tujini. Izvoženih je bilo 542.370 avtomobilov.

FIAT je izdelala in prodala lani 52.735 traktorjev (l. 1967 pa 45.339). Od tega jih je izvozila v tujino 26.303.

Dobiček družbe je znašal lani 34 milijard in 475 milijonov lir, po odbitku amortizacije. Dividenda na vsako akcijo je znašala 120 lir.

31. julija bo odpotoval papež Pavel VI. na obisk v afriško državo Ugando, kjer bo prisostvoval konferenci afriških škofov. V Ugandi bo ostal dva dni.

Francija po novi poti?

(Nadalj. s 1. str.)

nosti. Začelo jim je presedati govorjenje, da grozi Franciji brez De Gaulla kaos. Če pa že, je bolje tvegati ta »kaos« takoj in po lastni odločitvi, kot pa čakati na to, da bo De Gaulle čez kako leto ali dve zbolel ali umrl in se bo država res znašla nepripravljena in pasivna v novih pogojih. Tako si je mislil marsikateri Francoz in vrgel v skrinjico glasovnico z »ne«.

Pri tem je obžalovati samo to, da je bil De Gaulle poražen prav glede reforme, ki se zdi za Francijo nujno potrebna, ker je postal upravni centralizem pravi prisilni jopič, ki je zaviral razvoj dežel in grozil z uničenjem manjšinam, kot so Bretonci, Baski in drugi. Verjetno je, da so zato glasovali z »ne« mnogi zagrizeni centralisti, ki jim te astronomije ne dišijo.

De Gaulle pa bo morala zgodovina priznati veličino in sposobnost, ki ju je dokazal v dveh kritičnih obdobjih. Leta 1940, ko se je zdelo, da je Francija popolnoma na tleh in da jo bo zagnila in ohromila sramota poraza ter so obupali nad njo celo njeni najvišji predstavniki in generali, je De Gaulle pogumno zbral okrog sebe vse tiste, ki se niso hoteli vdati, in je nadaljeval boj ter rešil ne le francosko čast, ampak tudi francoski položaj v svetu. In leta 1959, ko je bila Francija notranje popolnoma raztrgana in moralno izčrpana zaradi nesrečnih kolonialnih vojn v Indokini in v Alžiriji, je De Gaulle prese-

kal bulo in izpustil gnoj kolonializma iz francoskega narodnega telesa ter enako pogumno kot l. 1940 začel novo obdobje francoske zgodovine. Bil je tisti, ki je očistil zastrupljeno ozračje v Franciji in pomiril razdivjane strankarske strasti. Bil je velik domoljub in poštenjak, kakršnih je bilo v tem stoletju malo med francoskimi državniki.

Zgodovina mu tudi ne bo mogla očitati, da ni bil demokrat. Niti za hip ni izkoristil velikih pooblastil, ki jih je imel, za to, da bi utesnil državljanske svoboščine ali svobodo tiska. Tisk ga je lahko kritiziral in karikiral, koliko je hotel. Glavna njegova napaka je bila v tem, da je bil prestar in da se ni mogel več prilagoditi stvarnosti naših dni, v kateri je nemogoče, da bi Francija diktirala zakone vsej zahodni Evropi in odločala o ujeni usodi.

Kakšna pa bo usoda degolizma brez De Gaulla? V zahodnem svetu prevladuje pričanje, da bo nadaljeval De Gaullovo politiko Pompidou, a z večjim čutem za stvarnost in brez De Gaullove protibritanske in protiameriške trdovratnosti.

—0—

Nagrada »Vstajenje« podeljena Alojzu Rebuli

Razsodišče literarne nagrade »Vstajenje«, ki se je sestalo v nedeljo 27. aprila 1969 v Trstu in ki so ga sestavljali prof. Martin Jevnikar, Franc Jeza in dr. Anton Kacin, je soglasno sklenilo, da podeli nagrado »Vstajenje« za leto 1968 pisatelju Alojzu Rebuli za roman »V Sibilinem vetru«.

Svojo odločitev je utemeljilo takole: Roman, katerega vsebina je zajeta iz drugega stoletja po Kristusu, plastično predstavlja takratno rimsko in grško življenje, družbene, kulturne in verske razmere, ko je krščanstvo prodiralo v ljudske plasti, a pritegovalo vsaj posameznike tudi iz vodilnega sloja. Pisatelj je ustvaril vrsto izdelanih, živih značajev, ki segajo od suznja do cesarja. Pri tem je pokazal ne le izredno poznanje takratne dobe, ampak tudi oster posluš za vse, kar je v organizirani človeški družbi in v življenju stačnega in vedno aktualnega. Glavni junak je pripadnik majhnega in ogroženega naroda, ki ga rimski imperij nasilno iztrga iz njegovega narodnega okolja, mu da popolno klasično izobrazbo, a ga tudi onesreči. Kljub zgodovinski odmaknjenosti je delo čudovito sodobno. Roman je tako eno največjih del slovenske pripovedne literature.

Danska televizija o koroških Slovencih

Danska televizija je oddajala 5. aprila reportažo o slovenski manjšini na Koroškem, v kateri so nastopili predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginald Vospornik, predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter in predsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter, pe-snica Milka Hartman, katere pesem »Kruh domači« je dala naslov celi oddaji, ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu dr. Pavle Zablantnik in še razne druge ugledne osebnosti koroških Slovencev.

V oddaji so sodelovali tudi sveški moški zbor pod vodstvom dr. Antona Feiniga, zbor slovenske gimnazije pod vodstvom dr. Franceta Cigana in »Veseli študentje«.

Stališče koroške dežele do koroških Slovencev je razložil deželni glavar Hans Sima, ki pa se je pri tem izognil vprašanju, če je Koroška dober zgled za rešitev manjšinskega vprašanja na Južnem Tirolskem. Nekaj dni prej je namreč priredila danska televizija oddajo o Južnih Tirolcih.

Koroški »Naš tednik«, ki poroča o oddaji

o koroških Slovencih v danski televiziji, pripominja:

»Danska televizija je v kratkem času (35 minut) podala jedrnat, jasen pregled o življenjskem boju koroških Slovencev; prikazala pa je tudi diskriminacijo in duha ne- strpnosti, ki je na žalost še vedno živ pri nekaterih krogih v deželi (odtrgan slovenski napis pri Naši knjigi v Celovcu in napis Kärnten ist Deutsch« na temeljih razstreljenega partizanskega spomenika na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu).

Oddajo je vodil Thomas Mikaelson, na magnetofonski trak je snemal Ole Steffensen, na filmskega pa Harald Haugsted.

Koroški Slovenci smo hvaležni danski TV za zanimanje in za objektivni prikaz, da smo na Koroškem že od nekdaj Slovenci, da hočemo polno enakopravnost, česar pa spet nekateri nočejo imeti za resnico.

Iskreno bi pozdravili, če bi avstrijska televizija film kupila in ga prevzela za svoj spored; predobro se še namreč spominjamo oddaje »Wir — Südkärnten«.

Jugoslavija hoče učinkovito obrambo

Del svetovnega tiska je v zadnjem času večkrat poročal, da so v Jugoslaviji odstavili nekaj najvišjih generalov, ko se je po delni mobilizaciji lani avgusta (po sovjetskem vdoru na Češkoslovaško) pokazalo, da je bilo organizacijsko zelo slabo poskrbljeno za obrambo. Neki jugoslovanski glasnik je po tem pisanju baje izjavil, da bi mogli Rusi takrat v šestih urah prodreti do Zagreba, v dvanajstih urah pa do Jadranskega morja.

Med odstavljenimi generali sta baje bivši namestnik vrhovnega poveljnika Ivan Gošnjak (ki naj bi bil zdaj po teh vestih v hišnem zaporu) in poveljnik glavnega stana Mamić.

V Jugoslaviji doslej teh vesti niso zanimali, kar pomeni, da vsaj delno odgovarjajo resnici. Ta odločilni poseg v vodstvo vojske pa je po drugi strani dokaz, da je jugoslovanska vlada z vsemi jugoslovanskimi narodi vred odločno pripravljena, da se upre vsakršnemu napadu in da izkoristi vse možnosti za obrambo, ter da je zaradi tega tudi odločena, da žrtvuje še tako visoke osebnosti v vojski, če niso do konca izpolnile svoje dolžnosti v organizaciji obrambe. Verjetno pri tem tudi ne gre za kakšno sabotažo, ampak za zanemarjanje službene dolžnosti v nadziru.

V NEMČIJI BODO DOBIVALE DRŽAVNO PODORO SAMO DEMOKRATIČNE ŠTUDENTOVSE ORGANIZACIJE

Zahodnonemški parlament je sprejel pred kratkim sklep — na predlog parlamentarnih skupin krščanskih demokratov — krščanskih socialcev in socialistične stranke — da bo država v bodoče podpirala samo tiste študentske organizacije, ki priznavajo osnovno demokratično ureditev in jamčijo, da bodo primerno uporabile denarno pomoč države. Ta sklep je naperjen proti tistim študentskim skupinam, ki pridigajo »zunajparlamentarno opozicijo«, to je opozicijo z uličnimi demonstracijami in nasiljem in ki vidijo svoja voditelja v znanih teoretičnih anarhističnega nasilja in utopične družbe, ki naj bi se iz tega rodila, Rudiju Dutschkeju in Fritzju Teufli.

V letošnjem zahodnonemškem proračunu je določenih za obrambo 18 milijard in 789,7 milijonov mark, kar je za 789 milijonov mark, kar je za 735,1 milijonov več kot v prejšnjem proračunu. Opaziti pa je, da uemška moška mladina ni preveč navdušena za vojaško suknjo. To so ugotovili tudi z anketami. Tudi pri dekletih danes častniške uniforme mnogo manj »vlečejo« kot naslovi in plače inženirjev in svobodnih poklicev.

ranju podrejenih, če so res izpolnili vse prežete naloge.

Da je Jugoslavija slej ko prej odločena, da se brani pred vsakršnim morebitnim napadom, je bilo v zadnjem času spet večkrat poudarjeno v izjavah jugoslovanskih državljanov.

—o—

STOLETNICA ROJSTVA RIHARDA JAKOPIČA

Slovenska kulturna javnost se je ta mesec (aprila) spominjala stoletnice rojstva velikega slovenskega slikarja Riharda Jakopiča. V Ljubljani so priredili v ta namen slovesnost, na kateri so prvič podelili novoustanovljeno nagrado »Rihard Jakopič«. Prvo nagrado so prisodili že pokojnemu Mariju Preglju za njegov doprinos k slovenskemu slikarstvu.

Nagrado »Rihard Jakopič« bodo odslej podeljevali vsako leto.

V rimskem gledališču Sistina je priredila te dni koncert mlada indijanska pevka Buffy Sainte-Marie. Poslušavce je ganila zlasti s pesmimi »Vojak sveta«, proti vojni, »Odkar je izginil bufalo« in »To je moje umirajoče ljudstvo«. Pela je tudi ljudske pesmi severnoameriških Indijancev.

V Ljubljani so odkrili lep starokrščanski mozaik in temelje škofijske palače nekdanje Emone. Najdba je vzbudila v slovenskih arheologih in kulturnih krogih veliko pozornost.

Novogoriško gledališče, ki ga vodi zdaj Jože Babič, bo postalo poklicno (imelo zo poklicne igravce in režiserje).

Prejeli smo:

POJASNILO

V zvezi z izjavo, ki jo je dal dr. Egon Floridan na seji občinskega sveta devinsko-nabrežinske občine dne 22. aprila letos, ugotavlja tajništvo Slovenske skupnosti, da je bil dr. Floridan že pred tremi leti izključen iz organizacije zaradi grobe kršitve statuta.

Dalje tajništvo ugotavlja, da se dr. Floridan obrača na napačen naslov, ko se v svoji izjavi sklicuje na »Odbor za pomoč razlaščenca«, ker gre za združenje, ki je strokovno-sindikalnega značaja, medtem ko je Slovenska skupnost politična organizacija.

Dalje ugotavlja tajništvo, da dr. Floridan trdi v svoji izjavi, s katero sporoča vstop v PSI, da je treba koristi in pravice Slovencev zagovarjati preko vsedravnih italijanskih političnih strank, ki so — kakor sam zatrjuje — najpristnejši in najzanesljivejši instrument javnega mnjenja.

Slovenski javnosti je dobro znano dejstvo, da je eno glavnih načel Slovenske skupnosti lastna in avtonomna slovenska politična organizacija ter neodvisno slovensko politično predstavništvo.

Dr. Floridan je bil izvoljen na kandidadni listi, ki je zagovarjala to bistveno načelo. Volivci devinsko-nabrežinske občine so oddali svoj glas tej listi med drugim tudi zaradi tega načela, s katerim se je dr. Floridan takrat popolnoma strinjal. Zato bi moral dr. Floridan spoštovati voljo volivcev, zlasti še, ker ni bil neposredno izvoljen saj sta morala odstopiti njemu v korist kar dva kandidata, ki sta dobila večje število preferenčnih glasov. Od dr. Floridana bi bilo torej pošteno in možato, da bi odstopil kot občinski svetovalec, ker se ne strinja več z enim glavnih načel volivcev kandidatne liste, na kateri je nastopil.

Tajništvo Slovenske Skupnosti

Majenca v Dolini

Dolinčani so izdali za svojo letošnjo »majenco« (majnico), to je za praznik postavitve majniškega drevesa, lepo ilustrirano brošuro z naslovom »Majenca v Dolini«. V brošuri so objavljene članki: »Majenca — vaški praznik v Dolini«, ki je najpomembnejši, ker ima tudi precejšnjo etnografsko vrednost, »Naši letošnji gostje — kvintet bratov Avsenik« (z besedilom dveh Avsenikovih popevk), ter »Kratek sprehod po zgodovini Doline«, ki je tudi pomemben, ker nas v goščeni obliki seznani z zgodovino te naše velike vasi — z zgodovino, ki sega v prvo tisočletje po Kr. in je resnično zanimiva in razgibana. Vendar je pri tem pripomniti, da najdemo v tem zadnjem članku nekaj trditve, ki nikakor niso preverjene, pa jih neznani avtor, sicer dobro podkovan, kot je videti, navaja kot dejstva. Tako trdi med drugim, da so prišli prvi Slovani (zakaj ne Slovenci?) v te kraje »potiskani« od Avarov, kar se sicer pogosto piše in govori, a je absolutno nedokazano in se ne more opirati na noben zgodovinski vir, ampak samo na fantazije nekaterih, zlasti tujih zgodovinarjev (Nemcev in Cehov), katere pa so nekritično sprejeli nekateri slovenski zgodovinarji (L. Hau-

ptmann), a jih novejša slovenska zgodovinska pisarja, ki se bolj drži virov, zavrača (Grafenauer in drugi). Skoda je, da najdemo te zastarele trditve v simpatični knjižici, ki bo gotovo priljubljena v roke mnogim Dolinčanom in tudi drugim našim ljudem. Tako jim ustvarja zmotno mnenje o slovenski zgodovini. Prav tako ne more držati trditve, da so se »Slovani« (Slovenci) dokončno naselili v »naših krajih« v 13. stoletju. Proti temu govori ne le izvirno slovensko ime Dolina, ki mora biti mnogo starejša, ampak tudi zgraditev cerkvice na čast sv. Urhu, ki so ga častili predvsem Slovenci kmalu po pokristjanjenju, torej že v 1. tisočletju.

V 13. stoletju so bile selitve narodov že davno zaključene in slovenska meja na zahodu ustaljena. Zanimivo bi bilo tudi zvedeti, kako da je prišel del glagolskih listin, krstnih, poročnih in mrljskih knjig, ki so nastale v 17. stoletju v Dolini, v Zagreb.

Knjižica v kateri pa nekoliko moti bravca preveč pravopisnih in tiskalnih napak (isto smo opazili pri drugih takih knjižicah, ki jih je zadnji čas izšlo še več, zato bi bilo prav, da jih pred izidom pregleda kdo, ki dobro pozna jezik), je ilustrirana s prizori iz prosvetnega življenja v Dolini. Naprodaj je po ceni 200 lir tudi v Tržaški knjigarni ter zaščiti, da si jo preskrbi vsakdo, ki mu je kaj do zgodovine in kulturne dediščine naših vasi na Tržaškem.

—o—

V Istanbulu je umrl med snemanjem nekega nemškega filma slovenski igralec Stane Ledinek. Doma je bil iz Maribora, živel in nastopal pa je v Zahodni Nemčiji.

Koroški Slovenci so lepo počastili 70-letnico koroškega ljudskega skladatelja Pavla Kernjaka. Med drugim so priredili koncert njegovih pesmi v Celovcu. Kernjak je po poklicu kmet in organist.

Neki mlad profesor telovadbe v Bergamu je kar sam v telovadnici skrajšal lase dijakom, ki so jih imeli predolge. Seveda so morali nato še k frizerju. Starši so protestirali, toda večina prebivavstva je na njegovi strani.

Dograjena je največja slovenska elektrarna

V nedeljo 27. t. m. so izročili v obratovanje največjo slovensko elektrarno, ki so jo dogradili na Dravi v Zlatoličju.

Trak v elektrarno je prerezal predsednik Tito.

Ta je prva elektrarna kanalskega tipa v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji. Graditi so jo začeli oktobra 1964. Za kanalski tip gradnje so se odločili zato, da bi ne bilo treba rušiti hiš v Mariboru, Ptuj in Ormožu, ki bi jih ogrozila voda umetnega jezera. Zato so rajši zgradili 17 km dolg in pri dnu 20 m širok kanal, globino vode 8 m. Za prehod preko kanala so zgradili osem mostov. Ta elektrarna je zahtevala več dela in opreme kot doslej vse elektrarne na Dravi. Po dograditvi Južne železnice Dunaj-Trst pa je bila to sploh največja gradnja v Sloveniji.

Elektrarna bo proizvajala okrog 658 milijonov kilovatnih ur sorazmerno cenene električne energije na leto.

Nova elektrarna je napravila ime Zlatoličje znano po vsej Sloveniji. To je bilo doslej ime čisto kmečke vasi ob cesti Ptuj - Maribor blizu toka Drave, zgrajene v značilnem slogu vasi na Dravskem polju s hišami v vrsti, postavljenimi pravokotno proti cesti. V resnici je ime Zlatoličje umetno; skoval ga je neki birokrat nedomačin na nekdanjem ptujskem »srezu« po prvi svetovni vojni, ki ni imel nikakega pojma in posluha za narečje na Dravskem polju, ter je na ta način popačil več krajevnih imen. V resnici se namreč vas imenuje Zlatoličje in nima z zlatom prav nobenega opravka. Skoro vsi prebivavci so nekdanj živeli samo od zemlje, le redki tudi od kake obrti hkrati s poljedelstvom.

Tržaškega

Novi statut Slovenske skupnosti

V nedeljo, 27. aprila, se je v Trstu zaključilo izredno zasedanje občnega zbora Slovenske skupnosti, ki je bilo v celoti posvečeno razpravi o novem statutu te slovenske krovne zamejske politične organizacije. Zborovavci so po dolgi in izčrpni razpravi, med katero je bil podrobno proučen vsak posamezni člen, skoraj soglasno sprejeli novi statut; še prej pa je bilo določeno, da ostane odprta možnost za morebitne popravke, ki bi jih predlagala SDZ, katere člani se niso udeležili zasedanja, ker je ta organizacija, kot znano, iz Skupnosti izstopila.

Mislimo, da je novi statut rešil in uredil osnovno vprašanje, ki je bilo dozda predmet kritike, očitkov, negodovanja in naposled tudi določene krize Slovenske skupnosti, na način, ki je sprejemljiv za vse skupine in vsakega posameznika, kateri brezpogojno in prepričano sprejema načelo avtonomne slovenske politične poti v javnem življenju zamejskih Slovencev. Kot smo v našem listu že večkrat poudarili, je kriza v Skupnosti nastala predvsem zato, ker dosednji statut ni jasno določal mesta in funkcije posameznih političnih skupin v skupni organizaciji, oziroma je omogočal tudi razlago, po kateri naj bi Skupnost ne bila osnovana na pluralistični osnovi, temveč naj bi bila povsem enotna politična stranka. Takšno stanje pa je dejansko privedlo tudi do določenih odklonov in zlorab po nekaterih posameznikih, ki so zasedli vodilna mesta v Skupnosti.

Novi statut sicer predvideva, da je Slovenska skupnost še vedno organizacija s svojim članstvom in svojim vrhovnim organom, ki je občni zbor, vendar to ne hodi v škodo posameznim političnim skupinam, ker te ohranijo neokrnjeno svojo individualnost ter jim je priznana polna pravica do svobodnega političnega udejstvovanja tudi izven okvira skupne organizacije. Zborovalci pa sodijo, da je takšna struktura Slovenske skupnosti, kakršna izhaja iz novega statuta, se najboljše jamstvo, če hočemo zagotoviti in ohraniti prepotrebno enotnost politične akcije, ki je v davnih razmerah prvi pogoj za učinkovitost in uspešnost njene političnega delovanja in prizadevanja.

Po novem statutu prihajajo namreč posamezne politične skupine do svojega polnega izraza v okviru skupne politične organizacije na dvojni način: najprej s tem, da na občnem zboru postavljajo kandidate liste za izvolitev sveta Slovenske skupnosti, ki predstavlja širše vodstvo skupne organizacije, in nato s tem, da sestavljajo

nadzorni odbor člani, ki jih imenujejo posamezne politične skupine na paritetni osnovi. Ta organ pa ima tudi široke politične pristojnosti. Vsaka lista pa dobi v svetu toliko mest, kolikor ustreza številu prejetih glasov na volitvah vodstvenih organov.

Koristi vseh slovenskih političnih skupin in tudi zamejskih Slovencev zahtevajo, da se sedaj čimprej odpravijo še drugi vzroki, ki so povzročili in ki so delno tudi osebnega značaja. Mislimo in upamo, da je vse to mogoče premagati s poštenimi in možnimi razgovori, če je pri vsem tem le nekaj dobre volje.

Volitve novih vodstvenih organov so predvidene za nedeljo 11. maja.

—0—

Nabrežina:

ZA POSTAVITEV SPOMENIKA PADLIM V NOB

Partizansko združenje ANPI, in sicer njegova nabrežinska sekcija, je priredilo v nedeljo, 27. aprila, na glavnem nabrežinskem trgu »partizanski praznik«. S tem je združenje proslavilo 25-letnico zmage nad fašizmom, hkrati pa je vzbudilo širše zanimanje za pobudo, ki je bila sicer dana že pred časom, naj bi se na nabrežinskem trgu postavil dostojen spomenik padlim nabrežinskim občanom v narodnoosvobodilni vojni in sploh v boju proti fašističnemu nasilju.

Zborovavcem sta o pomenu in idealih narodnoosvobodilnega gibanja spregovorila Arturo Calabria in Vladimir Kenda, na koncu pa je župan Legiša napovedal, da bo tudi občinska uprava dala svoj prispevek za postavitev spomenika. Med proslavo sta nastopila moška zbor »Vesna« iz Križa in »Fantje izpod Grmade«, sodelovala pa je tudi nabrežinska godba.

NOVI »PLEIADES« NA OPČINAH

Kot smo zvedeli od nekega uda nekdanjega orkestra lahke glasbe »Pleiades« na Opčinah, se namerava ta skupina obnoviti, delno z novimi elementi.

To bo gotovo zelo razveselilo opensko mladino (in ne samo opensko), pri kateri so uživali »Pleiades« velikanske simpatije. Zares škoda je, da je nastopila v skupini kriza, ki je začasno ohromila njeno delovanje in pretrgala serijo njenih posrečenih nastopov v Finžgarjevem domu in drugje. Upati je, da bo ta kriza zares kmalu premagana.

—0—

Kot smo zvedeli, bodo izšla v knjigi predavanja z lanskimi študijskimi dnevi v Dragi.

GOSTOVANJE OSREDNJE DRAME IZ BEOGRADA

V soboto in nedeljo 3. in 4. maja bo gostovalo v Kulturnem domu beograjsko dramsko gledališče, ki se imenuje Jugoslovensko dramsko pozorišče. Ta ustanova je bila zamišljena kot nekako reprezentančno gledališče države. Vodi ga Slovenec Ing. Bojan Stupica, ki je v letošnji sezoni zrežiral v našem gledališču »Tri sestre«.

V Kulturnem domu bodo nastopili štirikrat. V soboto popoldne bodo igrali brezplačno za naše dijake Nušičevo komedijo Protekcija. Vsekakor bo zanimivo in poučno za naše dijake, kako beograjski igralci predstavljajo Nušića, tega izrednega komediografa in najpristnejšega humorističnega tolmača beograjskega življenja.

V soboto zvečer bodo igrali NAVADNO ZGODBO Ivana Aleksandroviča Gončarova. Kot je ugotovila kritika, spada tudi to delo med najboljše uprizoritve tega ansambla. Zato bo brez dvoma zanimiva predstava tudi za Trst.

Predvsem pa bomo lahko spoznali pristnost srbske duše iz veličastne predstave KRALJEVIČA MARKA, kakor jo je po srbski ljudski pesmi in izročilu napisal Borislav Mihajlovič — Mihiz. Ta predstava, ki je zamišljena kot dramska epopeja srbskega naroda, je zelo veličastna in pretresljiva podoba preteklosti srbskega človeka.

Pred vsako predstavo bo eden slovenskih igrancev v našem jeziku povedal vsebino drame, tako da ji bo lahko sledil tudi tisti, ki malo razume srbski jezik. Vsekakor pa bo ta igra in slog tega vrhunskega gledališča gotovo zanimala ljubitelje gledališke umetnosti.

—0—

Boris Pahor bo izdal v knjigi svoje znane »Glose« o slovenskem narodnem vprašanju. Knjiga je že v tisku.

Beneška Slovenija

Špeter

ZA POMOČ KMETIJSTVU

Pokrajina ob dolini Nadiže in njenih pritokov bo morda v nekaj letih postala gospodarsko donosna dežela. Deželna ustanova za dvig kmetijstva (ERSA) ima v tem pogledu precej stvarnih načrtov.

V začetku tedna je sklicala na županski sedež v Špetru vse župane iz Nadiških dolin ter iz Tipane in Barda na razgovor. Omenjena ustanova je namreč izbrala prav te kraje, da izvede velikopotezno agrarno in splošno gospodarsko reformo. Upoštevala bo vse krajevne posebnosti, ki jih bodo preučili za to določeni izvedenci, da bo mogla deželna uprava po določenem načrtu izvesti potrebne izboljšave v kmetijstvu, industriji, obrti in turizmu. Doslej so podobni poskusi niso obnesli, ker niso imeli enotne povezave in finančnih temeljev.

Rezija

SKRB ZA TURIZEM

Rezijska dolina odkriva vsako leto številnejšim obiskovalcem svoje naravne lepote. Turist, ki se je seznanil z mikavnostjo doline ob Beli vodi, se vedno rad vrača tja tudi na počitnice.

Zato se je začelo tudi krajevno turistično društvo zanimati za to, da bi se pri nas tujski promet dvignil. Povsod bo namestilo smerne tablice in kažipote; v večjih krajih bodo urejeni še letos parkirni prostori. Posebno skrb je društvo posvetilo Ravenci, ki bo postala letoviško središče vse doline. Za sodobna gostišča bo poskrbljeno tudi v Osojanah in Njivi.

Pripomniti pa je treba, da bi morali poskrbeti tudi za usposobljeno gostinsko osebje. Ni dovolj, če zna nositi krožnike in litre na mizo. Mora se znati tudi pogovoriti z gosti. Med temi je tudi dosti Slovencev, ki prihajajo iz sosedne strani. Kako mučno je,

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

KONGRES O PREHRANI

Na goriškem gradu je dva dni zboroval III. deželni kongres za prehrano. Priredil ga je deželni odbor za zdravstvo. Udeležilo se ga je precejšnje število izvedencev in zdravstvenih strokovnjakov, ki so izdelali več praktičnih načrtov za prehrano, zlasti dojenčkov in otrok. Deželni odbornik za zdravstvo je ob zaključku zborovanj v nedeljo izjavil, da bo deželna uprava izvedla predlagane nasvete in načrte.

MLADI UMETNIKI

V veži in v sobi kluba »S. Gregorčič« na Verdijevem korzu so razstavljene slike mladih risarjev naših osnovnih šol. Na ogled je postavljenih okrog sto slik, katerih vsebina je povzeta iz Cankarjevih črtic. Načrtaj je razpisala Slovenska prosvetna zveza v spomin petdesete smrtne obletnice našega besednega mojstra.

Učiteljstvu gre velika zasluga, da so v mladih vzbudili smisel izraziti v podobi umetnikovo misel in besedo. Vsi mladi udeleženci razstave so prejeli v dar po eno knjigo Cankarjeve založbe.

Pohvaljenih je bilo šest učencev in učenec iz goriškega didaktičnega ravnateljstva in sedem iz doberdobskega. Slike je posnela tudi ljubljanska televizija.

- *Hanalsha dolina*

če se kaka sicer brhka točajka kar sramuje svojega domačega narečja in ne zna ali noče postreči.

Tudi take hibe se bodo morale odpraviti v korist domačemu gospodarstvu in dobremu sosodstvu.

Učja

POD NOVO OBCINO

Do predlanskega leta je bila vas Učja, raztresena nad sotesko Belega potoka, skoro popolnoma odrezana od sveta. Le ozka in nevarna pot se je vijugala nad globino iz Srpenice proti Terski dolini. V zimskih mesecih, ko zapade tudi nad meter snega, so se vaščani tiščali le okrog svojih ognjišč. Včasih je še hrane zmanjkalo; in gorje bolnikom. Zgodilo se je že, da so možje, ki so šli v Režijo po babico, na poti zmrznili.

V Režijo pa je vodila le nevarna steza preko Muzcev, in to nekaj ur daleč. Učjani so pa spadali tja, pod občino v Ravenci, kamor so hodili po opravkih. Koliko časa so zgubili, koliko naporov pretrpeli, da so prišli do županskega urada! Dolga leta so se vaščani trudili, da bi jih sprejela dosti bližja občina Bardo med svoje občane. Komaj letos je prišel uradni odlok, da je postala Učja del bardske občine.

Vas se pa sedaj tudi razvija, kljub še vedno številnemu izseljevanju. Cesta skozi Učjo je lepo urejena tudi za večji promet. Na meji deluje tudi prehod prve kategorije, ki se ga že zdaj poslužuje vedno več tujcev. V poletnih mesecih pričakujejo v prekrasno učjansko okolico tudi dosti turistov. V načrtu so tudi gostišča, ki bodo sodobno urejena.

Domačini tudi upajo, da bo kmalu stekla avtobusna proga iz Čente skozi Učjo do Bovca, kot je že bilo obljubljeno. S to progo bi kraj še dosti pridobil.

Josip Vidmar o slovenskem nacionalnem vprašanju

Dne 24. aprila so poslušali gostje klubskih večerov »S. Gregorčič« zanimivo predavanje predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Josipa Vidmarja.

Poslušavci so v popolnoma zasedeni dvorani z zanimanjem sledili z mirno in tehtno besedo podajanim govornikovim izvajanjem o slovenskem nacionalnem vprašanju in enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Predavatelj je v prvi polovici svojega govora pravilno poudarjal pomen nacionalne ideje, pravzaprav humanistično pojmovanje narodnostne ideje, ki je žlahtna in neodtujljiva vrednota zlasti za primorske Slovence. V drugem delu pa je bolj na široko razčlenil načine in potek samoupravljanja v Sloveniji ter je tudi s številskimi osvetlil marsikatero novost, ki nam je bila še neznana.

Po predavanju se je razvila debata, v katero so posegli prof. Bednarik, prof. Kranner, prof. Močnik, dr. Sanzin in drugi. Prvi je poudaril pomen humanistično pojmovane narodnostne, ne nacionalistične ideje, ki jo je podčrtal tudi dr. Vidmar in to zlasti za nas Zamejce, ki smo od leta 1922 doprinesli zanjo obilo žrtev, brez katerih bi ne bilo mogoče ničesar osvobodovati. Toda ta narodnostni duh se hromi, med drugim zlasti z vključevanjem v italijanske stranke. Od teh pa so vse, od skrajne leve, preko sredine do desne, izkazale, razen s teoretičnimi izjavami, brez praktičnih pobud za dosledno izvajanje manjšinskih pravic. Zgovorna priča je Beneška Slovenija, sredi Evrope, kjer še danes nima slovenska etnična skupina niti osnovnih šol. Zato je bolj primerno, da se naša manjšina oklepa lastnih političnih skupin, kakor pa da se ponuja italijanskim strankam, zgolj kot politično število, nima pa od tega, razen par osebnih drobtin, nobenega haska; pač pa se zgublja narodnostna zavest, ki jo je tudi predsednik Vidmar tako odkrito in moško podčrtal. Večina navzočih je s ploskanjem potrdila ta izvajanja, na katera je dal govornik nekaj pojasnil, da je vključevanje stvar praktične politike in dogovorov.

Takšna predavanja in sledeči razgovori, ki zadevajo srčiko našega manjšinskega živ-

ljenja, se nam zde zelo potrebna, da pridemo do jasnosti.

Prejšnji torek je imel v istem klubu predavanje dr. Jože Vilfan o Osvobodilni fronti slovenskega naroda ob 28. obletnici njene ustanovitve.

—o—

Plešivo

MEJNI PREHODI

Že dolgo časa visi v zraku vprašanje mejnega prehoda pri Plešivem. Domačini so že večkrat izrazili posebno željo, ustrezne oblasti so pritrjevale in priznale, da je ne le za gospodarstvo celotnega okraja, ampak tudi za turizem nujno potrebno urediti ta doslej samo kmetijski mejni blok kot prehod druge vrste za vse. Kaže, da bo do tega vsaj v nekaj mesecih tudi zares prišlo. V torek sta se namreč sestali obmejni komisiji na sedežu pokrajinske uprave v Vidmu, ki sta razpravljali o novih olajšavah za mejne prehode. V te spada tudi ureditev stalnega mejnega prehoda pri Plešivem.

Zadnjo besedo pri tem pa ima seveda jugoslovansko - italijanska mešana komisija, ki se bo sestala še to poletje na jugoslovanski strani.

Razpravljala pa bo tudi o drugih olajšavah, predvsem o možnosti obmejnih prehodov tudi več kot štirikrat na mesec.

PLANINSKO DRUŠTVO

Goriško slovensko planinsko društvo je že začelo z živahnim pomladnim delovanjem. Izvežbani turisti so se že odpravili na prvo turo, in sicer na Javornik nad Črnim vrhom; na trnovske Golake pa se niso povzpeli zaradi preobilnega snega.

Za 11. maj pa je odbor pripravil celodnevni družinski izlet z avtobusi v kobilarno v Lipici in v Škocjanske jame. Za 25. maj pa je v načrtu izlet na Campon in Quargnan v Beneški Sloveniji.

—o—

V tržaški umetnostni galeriji Rossoni je razstavljal od 21. do 30. aprila mladi beneški slikar Sergio Micalesco, ki pa si je pridobil s svojimi slikami v sinjih oranžnih in rožnatih barvah s sinjimi lisami že lep sloves.

Gorica se prenavlja

Srednji del goriškega mesta s slikovitimi kottički, zaviti ulicami, a tudi z nezdravimi stanovanji in nesodobnimi hišami se spreminja in umika novim stavbam. Starinsko, ponekod tudi zgodovinsko okolje izginja, nova podoba se kaže tudi v ulicah, ki so bile doslej značilne za staro Gorico. Ascolijeva ulica, nekdanji judovski »ghetto«, je v spodnjem delu že prenovljena. V sredini še stojijo razpadajoče velike hiše s tesnimi vežami, hodniki, podzemeljskimi kletmi in skrivnimi prehodi. Že za podiranje teh hiš in odstranjevanje ruševin so potrebni težki milijoni.

Podreti ali popraviti bi bilo potrebno tudi marsikatero staro, na pol razpadlo hišo v nekdanji Korenski ulici, vzporedni s Pellicovo. Enako tudi v stari študentovski ulici For-

mica. V Semeniški ulici na koncu blizu nekdanjega mosta čez Koren bodo menda še to poletje podrli veliko hišo nasproti gluhoonemnice. Tam bo vsaj po dosedanjih načrtih stal novi goriški slovenski Kulturni dom.

Te dni so podrli tudi staro župnijsko stavbo nasproti stolnice. Tu so imeli dolga desetletja svoja stanovanja stolni kanoniki in vikarji. Po novih načrtih se bo trg, sv. Hilarija pred cerkvijo razširil. Novo župno palačo za stolnico pa bodo zgradili bolj zadaj, na sedanjem vrtu. Ostala pa bo, popravljen seveda, hiša na vogalu z Marconijevo ulico, ker je pod spomeniškim varstvom.

Se marsikje bo Gorica zgubila stari obraz, a vse v korist bolj higienskemu in načrtnemu sodobnemu življenju.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Kaplje“ o aktualnih slovenskih problemih

V tržaških slovenskih knjigarnah se je pojavila na prodajnih mizah nova, 14. številka revije »Kaplje«, ki izhaja v Idriji. Za zadnje številke te simpatične pokrajinske revije je značilno, da priteguje vedno bolj tudi sodelavce iz osrčja Slovenije, pa tudi iz Trsta. Medtem ko smo našli v nekaterih zadnjih številkah tudi prispevke Edvarda Kocbeka, Borisa Pahorja in še raznih drugih, najdemo v tej številki prispevke Lojzeta Kovačiča, Francija Zagoričnika, Irene Žerjal-Pučnik, ki je doma s Tržaškega, in Marjana Rožanca. To daje »Kapljam« pomen vseslovenske revije in krepi njihov glas v svetu slovenske kulture in vsega družabnega dogajanja.

Na uvodnem mestu nove številke je objavljen krajši tekst iz še le nastajajoče prozne zbirke Lojzeta Kovačiča »Sporočila v spanju«. Tekst ima naslov »Boga«. V tej svoji knjigi namerava Kovačič objaviti »popise svojih sanj in resničnosti« in bodo zajeli čas od leta 1933 do leta 1968. Besedilo v »Kapljah« se nanaša na čas med letoma 1955 in 1960. To je sanjska vizija simbolno dojete resničnosti, napisana zanimivo in v lepem jeziku. Irena Žerjal-Pučnik je v noveli »Kako nočeš ostati veteran« opisala usodo slovenskega intelektualca, ki se je umaknil na tuje, da bi imel mir pred nestrpnostjo, hkrati pa ubežal samemu sebi oziroma svoji preteklosti, a končno spozna, da se človek ne more odpovedati niti domovini niti sebi in da je najbolj svoboden, če je udeležen v boju, pred katerim se je hotel umakniti. Glavni urednik revije Jože Felc je objavil svojo izjavo, ki jo je prebral v začetku februarja v tržaškem Kulturnem domu na pogovoru za okroglo mizo o temi »Slovenec danes tostran in onstran meje«. Tudi odgovorni urednik Tomaž Pavšič je objavil svoj prispevek k tisti okrogli mizi. Oba prispevka sta zelo zanimiva, Pavšičev je konkretnější, ker obravnava današnjost, medtem ko Felc nakazuje bodočo smer razvoja slovenskega naroda. Zdi se mu, da je za to potrebna predvsem organiziranost na znotraj, Pavšič pa občuti, bolj problem našega narodnega obstoja navzven. Obe izjavi pa se dopolnjujeta ter zbuja željo po nadaljevanju razprave o tem.

Marjan Rožanc je napisal esej »Marksisti in religioznost«, v katerem meni, da so tudi marksisti neke vrste verniki, le da verujejo v Zgodovino namesto v Boga, ter kritizira tako marksiste kot kristjane. Veliko govori pri tem o smrti Boga, kar postaja že običajna fraza in to moti pri Rožancu, pri katerem nas je v njegovih prvih esejih privlačevala prav izvirnost misli. Začel se je nekoliko ponavljati in operirati z uvodnimi frazami čeprav je še vedno duhovit. Morda piše nekoliko preveč in tudi obravnava stvari nekoliko preveč zviška. Vinko Cuderman razpravlja o programiranju 42-urnega delavnika na osnovni šoli, kar

je očitno važno vprašanje za šolstvo v Sloveniji. Branko Marušič pa je objavil članek v spomin dr. Engelberta Besednjaka.

Tomaž Pavšič je napisal za to številko »Kapelje« tudi polemichen sestavek »Odkrita beseda o »bogo-kletih« mislih«, na temo odnosov med socialisti in komunisti v Jugoslaviji. V njegovem članku beremo med drugim tale stavek: »Kakor hitro se od znanstveno ugotovljenega pluralizma v Sloveniji premaknemo v iskanje tega pluralizma v političnem (a ne le v političnem) življenju, tedaj brez ankete lahko spoznamo, da o njem skoraj ni sledu! Obstaja torej velik prepad med zavestjo slovenske družbe, ki se v raziskavah kaže pluralistična, in njeno aktivnostjo oziroma možnostjo za akcijo.

Pesmi so prispevali Franci Zagoričnik, Benjamin Gracer in Aleksej Pregarc. To številko »Kapelje« krasi risba učencev osnovne šole dr. Franca Močnika v Cerknem, namotiv cerkljanskih »laufarjev«.

OB NASTOPU STUDIA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA

Večer, ki nam ga je pripravil asistent-režiser SG Marij Uršič, je bil stilno in vsebinsko zelo enoten, naravnost na slikanje velike krize, v kateri se nahaja zakon v sodobni družbi. Vsem trem enodejankam skupen element je razstrediščeni in osamljeni človek, ki ne najde več pravega stika z bližnjikom in okoljem. Ljudje brez nadosebnega smotra in vrednot so samo še nedozoreli posamezniki.

Nova knjiga o Martinu Bubru

Pri veliki zahodnonemški založbi Rowohlt, ki izdaja zlasti žepne knjige, je izšla pred kratkim nova knjiga o velikem rajnem judovskem filozofu in pisatelju Martinu Bubru. Knjiga ima naslov »Martin Buber in lastnih pričevanjih in slikovnih dokumentih« ter obsega okrog 150 strani drobnega tiska. Besedilo spremlja več desetih dokumentarnih fotografij iz različnih obdobij Bubrovega življenja, od mladosti do pozne starosti, pa tudi fotografije njegove družine in njegovih prijateljev ter sodelavcev, ali pa fotokopije njegovih rokopisov ali starodavnih judovskih rokopisov. Martin Buber je namreč zaslovel med drugim po tem, da je na novo prevedel v nemščino vse staro za-vezo Svetega pisma in jo raztolmačil, pri čemer se je posluževal tudi rokopisov, ki so bili najdeni v najnovejšem času.

Novo knjigo o Bubru je napisal Gerhard Wehr in je popolnoma uspel s svojim namenom, da bi prikazal tega velikega filozofa v vsej njegovi življenjski veličini, ne samo kot misleca in humanista, ampak tudi kot človeka. V začetku knjige nam zgoščeno, a vendar dovolj izčrpno prikaže njegov rod, njegovo mladost, študij, njegovo delovanje pred drugo svetovno vojno v Nemčiji in nato njegovo bivanje in delo v Izraelu, kjer je umrl 13. junija 1965, star 87 let. Po rodu je bil z Dunaja, vendar je zaradi ločitve staršev preživel mladost pri starih starših v Lwowu v Ukrajini. Tam se je seznanil s judovskim mističnim verskim gibanjem hasidizmom, o katerem je pozneje napisal več knjig. V njem je videl najlepši razcvet judovskega verskega duha in humanizma. Univerzo je študiral na Dunaju, v Leipzigu, Berlinu in Zürichu. Pozneje je literarno deloval, pisal filozofska, religiozna in zgodovinska dela, opravljal tudi razna priložnostna literarna dela, da se je preživljal. Leta 1923 je postal predavatelj in pozneje profesor za religiozne vede in judovsko etiko na univerzi v Frankfurtu, toda leta 1933, ko je prišel Hitler na oblast, je sam odložil profesuro, preden so mu jo odvzeli. Posvetil se je prosvetnemu in vzgojnemu delu med nemškimi Judi, zlasti med odraslimi, katere je moralno in versko utrjeval za hude dneve, ki so se bližali. Ker so mu tudi to delo onemogočili, se je marca leta 1938 kot šestdesetletnik izselil iz Nem-

Williamsova Nenaseljena hiša je slika življenja ob robu dogajanja. Nekoliko poezije in hrepenenja je le še v svetu mladih, ki pa ni več svet vitalnih fantov in deklet sredi so- očenja s stvarnostjo. Tu so samo še drobne in samotne eksistence, ki se izživljajo v ne- močni sanjivosti in igrivosti. Neposrednost in sproščenost nista več izraz optimističnega življenjskega zanosa, ampak skorajšnje blaznosti.

Shisgalova Obletnica je prikazovanje zakonskih odnosov ne kot boja spolov in temperamentov, ampak egoizmov. Zakon kot potrošniška dobrina, ki ga lahko sklepaš ali razbijaš, kot pač nanese, ni več premagovanje nasprotij, ampak obmetavanje z grobstvimi in nasilnostjo. Otroci, katerega se zakonca vsak zase skušata polastiti in na katerega polagata zadnji kanček upanja, je samo lutka brez življenja.

V Albejevem Peskovniku se matriarhat razodeva kot svet predrzne moči in gluhega egoizma, v katerem ni prostora ne za mlade niti za stare ljudi.

Enodejanke so bile scensko tesno in učinkovito povezane. Igralci — Ivan Verč, Milica in Alenka Kravos, Drago Gašperlin in Aleks. Roje — so pokazali resnost in zavzetost, čeprav z različno mero učinka in intenzivnosti. Sicer pa Albejev Peskovnik ne predstavlja ravno najbolj posrečene izbire za mlade igralce.

Večer je pustil gledalce nekoliko hladne, posebno starejše letnike. Demonstracija družinske razrvanosti pa kar kliče po razmišljanju in diskusiji. Mogoče bi kazalo predstavo združiti z zaključno diskusijo. Studio bi si kaj takega brez dvoma lahko privoščil.

Vr

SPOROČILO SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA ABONENTOM IN OBČINSTVU

Ob zaključku letošnje sezone z zadovoljstvom obveščamo, da nam je končno uspelo organizirati gostovanje največjega jugoslovanskega gledališča, ki ga v Beogradu vodi Bojan Stupica. To gledališče bo pri nas gostovalo 3. in 4. maja s predstavami: Branislav Nušić »Protekcija«, I. A. Gončarev »Navadna zgodba«, Borislav Mihajlovič Mihiz »Kraljevič Marko«.

Predstavo »Protekcija« bodo naši gostje ponu dili brezplačno dijakom slovenskih šol.

V soboto, 3. maja bodo ob 21. uri beograjski gledališniki uprizorili veliko predstavo iz ruskega repertoarja »Navadna zgodba« Gončareva. V tej predstavi igra nosilno vlogo tržaški rojak Stevo Zigon. Abonentom nudimo 50 odst. popust.

V nedeljo, 4. maja, bo ob 15.30 in ob 20.30 Jugoslovansko dramsko gledališče uprizorilo veliko delo »Kraljevič Marko«, povzeto iz narodnega izročila srbske epske pesmarice. Ti dve predstavi nudimo našim abonentom v zameno za »Martina Krpana«, ki smo ga morali prenesti, zaradi boleznih v ansamblu, na prihodnjo sezono.

Prosimo za razumevanje v zvezi s programskimi spremembami, ki so nastale zaradi nepredvidenih težav v našem tako maloštevilnem ansamblu.

UPRAVA SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA

čije in se naselil v Palestini, kjer je postal profesor na judovski univerzi v Jeruzalemu. Tam je potem bival, predaval in pisal do smrti, vmes pa napravil številna potovanja v Nemčijo in v druge države, kjer so ga želeli počastiti in mu izkazati svoje spoštovanje.

Martin Buber je že davno svetovno znan, vendar je morda preveč povezan z usodo judovskega ljudstva, da bi bil kdaj dokončno priznan kot res univerzalen ali bolje rečeno kozmopolitski filozof, čeprav njegovi moralni in verski nauki nikakor niso veljavni in aktualni samo za Jude, ampak za vse ljudi. Martin Buber je zlasti blizu krščanstva, ko uči, da je treba ljubiti svojega bližnjega, biti dosledno pravičen in se upirati krivici. Bil je velik prijatelj mnogih odličnih katoliških mislecev. Toda svoje življenje je posvetil predvsem judovstvu, ne samo zaradi svoje močne narodne zavesti, ampak tudi zato, ker je bilo judstvo v njegovem času najbolj preganjani narod na svetu in mu je vest zapovedala, naj mu pomaga in ga tolaži s svojimi spisi in govori ter obenem krepi njegovo človečanstvo, da se ne sesuje in izpremeni v maščevalnost zaradi okrutnega preganjanja.

Leta 1933, ko se je začelo preganjanje Judov v Nemčiji, kjer je živel, je napisal v neki judovski reviji: »Prvo, kar potrebuje nemški Jud v tej preizkušnji, je nova lestvica osebno eksistencialnih vrednot, ki mu bo omogočila, da bo kos situaciji in tistemu, kar bo prinašala s seboj... Če si bomo ohranili svojo bit, nas ne more nič razlastiti. Če bomo ostali zvesti svojemu poslanstvu, nas ne more nič oropati pravic. Če ostanemo povezani s svojim izvirom in ciljem, nas ne more nič izkoreniniti, in nobena sila na svetu si ne more podjarmiti tistega, ki si je v pravi služnosti pridobil pravo dušno svobodo«.

V tej knjigi založbe Rowohlt najdemo tudi precej izčrpne odlomke iz Bubrovih knjig in razlage njegovih religioznih in filozofskih spisov, ki ga kažejo kot enega največjih mislecev in teologov našega časa, a z izrazitim čutom tudi za dogajanje na tem svetu. Bil je pravi prerok svojega ljudstva in vzgled, kako mora ostati mislec povezan s svojim ljudstvom, če noče, da njegove ideje zvedenijo v abstraktnosti.

Godobno kmetijstvo

Zdaj je čas za žveplanje proti pepelu vinske trte

Lepo vreme in visoka temperatura pospešujeta okužbe na vinski trti. Posebno letos je treba slediti rasti trte in paziti, da ne pride do okužb. Pričakovati je, da se bo zaradi lanskih vremenskih razmer pepel vinske trte (oidij) močnejše pojavil kot sicer. Obramba pred pepelom vinske trte nas sicer ne spravlja pred nerešljive probleme, vendar pojava ne gre podcenjevati.

KJE SE POJAVI PEPEL VINSKE TRTE?

Okužbe se začnejo takoj, ko začne trta poganjati. Oidij napada vse zelene dele, torej liste, mladike ter grozde. Najnevarnejša je okužba jagod, ker povzroča največjo škodo.

BOLEZENSKA ZNAMENJA

Na okuženih mestih se pojavi pepelasta prevleka. Če pride do okužbe na spodnjem delu lista, se razvijejo pege, ki pa niso tako svetle kot tiste, ki jih povzroča peronospora. List se v tem primeru zvije, preneha rasti in porjavi. Okužene mladike pa prenehajo rasti in se upognejo. Največjo škodo povzroča oidij na jagodah. Male jagode ne morejo več rasti, postanejo trde in se posuše. Večje jagode pa počijo, ker kožica ne more več rasti.

KAKO SE POJAVI IN RAZVIJA OIDIJ?

Glive prezimijo na brstih in v odpadlem listju, odkoder pride spomladi do okužb. Poleti se širijo zelo majhni letni trosi (konidiji), ki lahko kalijo že ob zadostni nočni vlažnosti. S pomočjo kljunčkov se zarijejo v rastlinsko tkivo, iz katerega srkajo sokove. Na okuženih mestih se pojavi značilna pepelasta prevleka (micelij). Za razliko od peronospore se oidij razvija na površini, zaradi česar je preventivno žveplanje tako učinkovito in seveda tudi priporočljivo.

BORBA PROTI ZAJEDALCU

Kot omenjeno najde gliva v toplu vremenu in ob zadostni vlažnosti ugodne pogoje za razvoj. Na vsak način ni umestno čakati, da

pride do vidnih okužb. V toplu spomladanskem vremenu je treba takoj začeti z žveplanjem. V začetni fazi rasti je najbolj priporočljivo uporabljati žveplo v prahu, pozneje tudi organske fungicide (Karathane), oziroma vskladiti borbo proti oidiju s tisto proti peronospori. Najprej je treba torej začeti z žveplanjem, za kar pride v poštev dobro zdrobljeno žveplo. Žveplo mora enakomerno doseči vse zelene dele trte. Da bi se preprečile opekline, je bolje žveplati ob zgodnjih jutranjih urah ali pa zvečer. Najbolje je, če žveplamo dvakrat pred cvetenjem, pozneje pa združeno s sredstvi proti peronospori tik in takoj po cvetenju oziroma takrat, ko so jagode že lepo razvite (2 tretjini normalne velikosti). Koncentracija naj bo ob preventivnem žveplanju nizka, visoka pa takrat, ko je okužba vidna.

Četrtna tujcev, ki je prebila lani počitnice v Italiji, je iz Zvezne republike Nemčije. Bilo jih je nad 2,7 milijona.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Borove mladinke meddeželne prvakinja

Borove mladinke so premočno zmagale na meddeželnem odbojgarskem turnirju v Bologni in se s tem uvrstile med štiri najboljše ekipe v Italiji. Častno so branile ugled državnih podprvakinja in predvajale res odlično igro. Nobena ekipa jim ni bila dorasla. Borovke so zabeležile tri gladke zmage, ne da bi nasprotnicam prepustile niti seta. Najprej so z 2:0 odpravile ekipo USP Sestese nato pa prav tako z 2:0 ekipo Stella Maris in Città di Castello. Za Bor so nastopili: Rogelja, Rauber, Barej, Bezeljak, Pečar, Pernarčič, Suhadolc, Bole in Švagelj. Vse so credne iskrene pohvale, posebno pa sta se izkazali Rogeljeva in Pernarčičeva.

Le po ostri borbi Bor klonil AGI-ju

V ženski B ligi so nas Borovke končno spet zadovoljile s svojo igro, čeprav jim proti ekipi

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

GOSTOVANJE JUGOSLOVENSKEGA DRAMSKEGA POZORISTA IZ BEOGRADA

V soboto, 3. maja 1969, ob 16. uri (za šole)

BRANISLAV NUSIĆ
PROTEKCIJA

V soboto, 3. maja 1969, ob 21. uri:

I. A. GONČAREV
NAVADNA ZGODBA

V nedeljo, 4. maja 1969, ob 15.30 (abonma Nedeljski popoldanski in okoliški)

V nedeljo, 4. maja 1969, ob 20.30 (abonma Premierski, red A, Dijaški in Sportni)

BORISLAV MIHAJLOVIĆ - MIHIZ
KRALJEVIČ MARKO

Prodaja vstopnic pri blagajni Kulturnega doma vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav; ob nedeljah in praznikih eno uro pred pričetkom predstav.

CENE ZA VSE PREDSTAVE: lir 1000 in lir 500
ZA SLAVNOSTNO PREDSTAVO »NAVADNA ZGODBA« imajo abonenti 50 odst. popusta

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

AGI ni uspelo zmagati. Vendar so le izgubile po petih razburljivih in borbenih setih. Borovke so zaigrale tokrat zelo dobro, le da niso zdržale do konca, ker so bile že utrjene od petkovega uspešnega nastopa v Bologni. Končni rezultat: Bor - AGI 2:3 (14, -11, 11, -10, -11).

V slovenskem derbiju je Breg brez težav zmagal nad Zarjo s 3:0, Sokol pa je v Pordenonu moral priznati premoč ekipe Casagrande.

Odlična igra odbojkarjev Krasa

Mladi zgoniški odbojkarji, ki nastopajo v moški D ligi, so bili v zadnjih nastopih zelo uspešni. Najprej so po lepi borbi premagali ekipo tržaških Gasilcev, preteklo nedeljo pa še šesterko Aegata. ki je dotlej vodila na skupni lestvici. Posebno proti Aegatu so predvajali zelo kakovostno odbojko. Skoda, da je Kras v začetku prvenstva doživel precejšnjo krizo, zaradi česar se sedaj ne more več potegovati za 1. mesto, ki bi ga po sedanjih igri zaslužil.

Najlepša tekma košarkarjev na zadnjem domačem nastopu

Borovi košarkarji so se poslovili od domačega občinstva z najlepšo tekmo letošnjega prvenstva. Proti zelo močni ekipi Patriarca so sicer izgubili, vendar bili so ji povsem enakovredni in klonili le v podaljšku tekme, potem ko so imeli zmago takorekoč že v žepu. Štiri sekunde pred koncem drugega polčasa je bilo namreč stanje 54:52 za Bor, ko je sodnik piskal Rudešu povsem nepotreben prekršek. Miani je z veliko hladnokrvnostjo realiziral obe točki in izenačil (54:54). V podaljšku so potem zmagali Videmčani, ker so razpolagali s svežimi igralci. Končni rezultat: Bor - Patriarca: 58:61 (25:21, 54:54).

Borova peterka se je izkazala z izredno borbenostjo in je posebno v obrambi povsem zadovoljila.

Za Bor so nastopili: Fabjan 6, Rudeš 10, Spacal 14, Starc 8, Sirk 5, Ambrožič 6, Zavaddal 9.

Mnogi odgovorni ljudje v Italiji si že delajo skrbi zaradi vedno hujše umazanosti in okuženosti morij okrog italijanskega polotoka, predvsem zaradi petroleja, ki ga spuščajo petrolke v morje, in zaradi industrijske umazanije, ki prihaja v morja iz rek. Zaradi tega poginja in se redči morska favna blizu obal, kjer je najštevilnejša.

ŽENA IN DOM

Moda za jesen in zimo

Imamo sicer še vse poletje pred seboj, vendar moramo že sedaj spregovoriti o modi, ki bo prevladovala letošnji jesen in zimo in katero so prikazali na tridnevni razstavi visoke mode v Firencah. Tam so se na brvi zvrstili izbrani modeli, vendar sprejemljivi tudi za širši krog kupovalcev, ker so izdelovalci kljub dobri kvaliteti obdržali cene na dostopni višini. Važnost te florentinske modne revije, kot je poudaril tudi minister Colombo, ki je prisostvoval njenemu odprtju, je v tem, da je pokazala vedno pomembšo vlogo, ki jo igra visoka moda v oblačilni industriji. Počasi izginja stara delitev potrošnikov med petične, ki segajo po ekskluzivnih modelih, in ljudske sloje, ki kupujejo serijsko izdelane obleke. Estetski okus slednjih se je izboljšal, ker se je izboljšal njihov ekonomski položaj, ker se je dvignila povprečna stopnja izobrazbe in ker se v vedno večji meri poslužujejo informacijskih virov, kot so časniki, revije, radio in televizija. Ta socialni razvoj je privedel do tega, da se je povečalo povpraševanje po izvirnih in lepo izdelanih modelih po dostopnih cenah. Naloga modnega sektorja je sedaj v tem, da zadosti temu novemu povpraševanju z ustreznimi ponudbami, ki bo vsklajevala kvaliteto s cenami, sprejemljivimi za vedno širši krog odjemalcev. Ta poskus je bila tudi ta firenska manifestacija, na kateri je sodelovalo kar 63 modnih podjetij.

Sedaj pa na kratko pogledimo, kaj so napovedali za jesen in zimo. Vsi krojači so se v glavnem odločili za športne modele, za rahlo zvončasta krila in za hlače in tunike, ki predstavljajo steber letošnje mode. Obleke, ki razgaljajo, in zelo kraki modeli se niso uvrstili v to revijo. Mini-

krila so kombinirana z visokimi škornji; zelo velik uspeh pa so doživeli maxi-plasči.

Prevladujoče barve za jesen in zimo so beže barva v vseh odtenkih, nato zelo temno siva in borovničasta barva.

Krojači so dali poseben poudarek tkaninam, kroju, ki je enostaven in linearen, in kapam iz dragocene sobolovine v svetlih barvah. Omenimo naj še brezrokavnike, ki dopolnjujejo tako obleke kot hlače, ter rendigote, ki prav tako prevladujejo v kombinaciji s hlačami. In ker tudi v večernih modelih prevladujejo ozko oprizete hlače in tunike, svetujemo ženskemu svetu, da med poletjem skrbno pripravi svojo silhueto in se otrese z dobro telovadbo in ustreznimi dieto odvečnih kilogramov.

DROBNI NASVETI

Namesto kisa je mnogo bolj priporočljiv limonin sok za kisanje jedi, še posebno bolniške hrane, ker je to najboljša in najbolj zdrava kislina.

Če se vam zgodi, da vam tranzistor odpove v soboto zvečer in bi radi poslušali novice v nedeljo, zavijte zvečer baterije v stanjalni papir in jih denite v hladilnik. Naslednje jutro bodo spet delale.

Pa še ena novica iz statistike: ugotovili so, da je gospodinja, ki živi v trisobnem stanovanju v 25 letih zakona očistila površino, ki ustreza mestu s 70.000 prebivalci, če pa ima več kot dva otroka in večje stanovanje, površino dveh velest. Toliko v vednost tistih moških, ki radi govorijo, da žena nič ne dela, samo čisti hišo in klepetala!

Martina

RADIO TRST A

• NEDELJA, 4. maja, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 10.00 Douglasov godalni orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Zora Tavčar »Otok skrivnosti«. Četrty del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Pirandello »Lončeni vrč«. Enedejanka; 16.15 Koncert pianista Alessandra Specchija; 16.35 Revija orkestror; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 Kino, včeraj in danes; 18.45 Operetne melodije; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasične lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.30 Reharjeva; »Lonce flikat, ombrele popravlati«; 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 5. maja, ob: 7.00 Koledar 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Igra pianist Tatum; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; Car glasbenih umetnin; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »E. Grión« iz Tržiča; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Zbrane melodije; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestanek s Fanci; 21.05 Kulturni odmevi 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti. Sopranistka Olga Jež, pri klavirju Jakob Jež; 22.15 Zabavna glasba.

• TOREK, 6. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Trobentač Hirt; 12.00 Iz slovenske folklorne 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Bevilacqua orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas. Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Tržaški tolkalni ansambli; 18.50 Basiejev veliki orkester; 19.10 Marijine legende; 19.25 Orkester pod Faborjevim vodstvom; 19.45 Zbor »L. Bratuž« iz Gorice; 20.00 Sport; 20.35 Donizetti: »Don Pasquale«, komična opera; 22.40 Zabavna glasba.

• SREDA, 7. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 12.00 Kitarist Almeida; 12.10 Brali smo za vas; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pacchiorijev ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za prvo stopnjo osnovnih šol; 18.50 Nove plošče resne glasbe; 19.10 Higiena in zdravje; 19.15 Pričljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.20) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

• CETRTEK, 8. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.00 Beseda in glasba; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 18.55 Milt Jackson Quartet; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Sport; 20.35 Georgin: »Rana in nož«. Radijska drama; 21.20 Martinov orkester; 22.00 Komorne skladbe; 22.10 Zabavna glasba.

• PETEK, 9. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za I. in II. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Harmonikar Jacque; 12.10 Blagoznanstvo za domačo rabo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.55 Slovenščina za slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za I. in II. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Komorni koncert; 19.15 Sampietro; Človeški faktor v modernem podjedju; 19.30 Prijetne melodije; 19.45 »Berl, berl rožmarin zeleni«. 20.00 Sport; 20.50 Koncert operne glasbe. Vodi Kjuder. Sodelujeta sopr. Bukovčeva in ter. Francel. Izvajata orkester Glasbene Matice iz Trsta in zbor »Primorec« iz Trebč; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob.

• SOBOTA, 10. maja, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Kulturni odmevi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.25 Carlo Cassola: »Fausto in Anna«. Roman; 17.20 Dialog-Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Revija zborov Slovenske prosvetne zveze iz Trsta. Drugi del koncerta; 19.00 Igra Ellingtonov orkester; 19.10 Družinski obzorik; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Sport; 20.50 Naša gospa; 21.05 Ansambel »The Charleston Hot Peppers«; 21.30 Vabilo na ples.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJIBibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal **MARIJAN BRECELJ ■ 14 ■**

1922

GORIŠKA Pratika za navadno leto 1922. V Gorici. Izd. in zal. Kat. fisk. Kruštvo v Gorici. (156) str. + ovoj. 13,4 x 3. Ilustr.

66

HIŠNI prijatelj. Družinska zabavna in poučna knjiga splošne vsebine za leto 1922. I. letnik [Uredil Jaka Štoka.] Trst. Izdala in založila knjigarna J. Štoka. (Tiskala tiskarna »Edinost«.) 96 str. + ovoj. 20,7 x 14,2. Ilustr.

67

OLENDAR za navadno leto 1922. Letnik tretji. Uredil: dr. A. Pavlica. Risbe [ovitek, zaglavja za mesece in vinjete] izdelal: A. [vgust] Bucik. V Gorici. »Goriška Matica«. »Narodna tiskarna«. 93 str. + (XXII) str. oglasov + ovoj. 24,5 x 19,7. Ilustr.

68

KOMUNISTIČNI koledar za navadno leto 1922. Uredil ing. Drag. [ofin] Gustinčič. Trst. Socialna Matica Ljudskega odra. Tiskarna »Edinost« 1922. 242 + (II) str. ovoj. 19x12,8. 12,8.

69

ROČNI zapisnik »Zveze Jugoslovanskih učiteljskih društev« Julijske krajine za leto 1922. V Trstu. Tiskarna Edinost. 76 + (III) str. 13,5 x 9.

70

VEDEŽ. Splošni žepni koledar za leto 1922. VI. letnik. [Uredil Jaka Štoka.] (Trst. Knjigarna in papirnica J. Štoka.) (208) str. + oglasi. 13 x 9.

71

1923

GORIŠKA pratika za navadno leto 1923. V Gorici. »Goriška straža«. (Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju [19] 22. (112) str. + ovoj. 13,2 x 9. Ilustr.

72

HIŠNI prijatelj. Družinska zabavna in poučna knjiga splošne vsebine. 1923. II. letnik. [Uredil Ferdo Kleinmayr.] V Trstu. Izdala in založila knjigarna J. Štoka. (Tiskala tiskarna »Edinost«.) 96 str. + ovoj. 20,7 x 14,2. Ilustr.

73

Z Goriškega

Rupa

FARNI PRAZNIK

Naši bravci se gotovo še spominjajo, da obhajajo rupenski in pečanski pevci in pevke še vedno tradicionalni praznik Markove frtalje.

Letos se je tega praznika udeležil tudi ženski zbor s Peči, ki že več časa prepeva pri jutranji nedeljski maši na Peči. Zbor se vedno lepše uveljavlja. Prav veseli me, da morem pohvaliti ta zbor, požrtvovalnost starejših in mlajših pevk ter njih delavno pevovalništvo gospo Valerijo. Vse te ohranjajo ter poživljajo našo pesem in z njo ohranjujejo narodno zavest v naših ljudeh.

Želimo tudi, da bi se oba zbora ob večjih slavnostih združila in bi oba tudi močnejše prišla do izraza v javnosti. Z dobro voljo vseh bi se moglo kaj takega tudi uresničiti v korist in veselje vseh, ki jim je še kaj do cerkvenega in ljudskega petja.

Pa se vrnimo k našemu pevskeemu prazniku s »ftrtaljo«. Šli smo ga obhajati v sosednje Sovodnje v znano domačo gostilno »pri Francetu«. Številna družba je bila prav živahna priokusnem prigrizku in veselo prepevala. Na obzih naših sosedov smo kar brali zadovoljstvo nad našo pesmijo. Za Sovodnje je to še posebno važno, ker se tam bolj malo sliši slovenska pesem v javnosti.

ložila knjigarna J. Štoka. Tiskala tiskarna »Edinost«. 96 str. + ovoj. 20,5 x 14,4. Ilustr.

73

JADRANSKI almanah za leto 1923. (Uredil dr. Alojzij Res. Naslovno stran je narisal Avgust Bucik. V Trstu. Naša založba. Narodna tiskarna 1922.) 204 + (II) str. 23 x 16. Ilustr.

74

OLENDAR za navadno leto 1923. (Uredil dr. Andrej Pavlica. Risbe [ovitek, zaglavja za mesece in vinjete] obdelal A. [vgust] Bucik.) V Gorici. Goriška Matica. (Narodna tiskarna 1922.) 88 str. + (XXIV) str. oglasov + ovoj. 25,2 x 20,5.

75

ROČNI kašipot po slovenskem Goriško-gradiškem in njemu pridruženih okrajih za l. 1923. Letnik I. (Ovitek risal A. [vgust] Bucik.) V Gorici. Tisk. in zal. »Narodna tiskarna« (1922). 292 str. + XXXII str. oglasov. 8".

76

ROČNI zapisnik »Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev« Julijske krajine za leto 1923. [Trst.] Nat. Tiskarna »Edinost« 98 + (III) str. 14 x 9,5.

77

VEDEŽ. Splošni žepni koledar za leto 1923. VII. letnik. [Uredil Ferdo Kleinmayr.] (Trst. Izd. in zal. knjigarna in papirnica J. Štoka. Tiskarna »Edinost«.) (160) str. + (XXXVI) str. oglasov. 13 x 9.

78

(Dalje)

Kulturne novle

IZŠLO JE:

Francè Stele: »Slikarstvo v Sloveniji od 12. do srede 16. stoletja«. Izdala Slovenska matica v Ljubljani. 1969.

Ta izredna in bogato ilustrirana umetnostna knjiga (268 ilustracij v črno-belem) se dobi tudi v Tržaški knjigarni.

Na univerzi v Gradcu je 19. aprila diplomirala za tolmačko iz ruščine koroška Slovenka Breda Travnik.

V Ljubljani je pred kratkim umrl dr. Vladimir Kralj, profesor na gledališki akademiji in znan kot pisatelj ter gledališki kritik.

Koroški Slovenci so počastili v svojem tisku 65-letnico slikarja Wernerja Berga, ki se je sicer rodil v Porenju, a že skoraj 40 let živi v svoji »izvoljeni domovini« na Slovenskem Koroškem, kjer si je kupil gorsko kmetijo pod Obirjem. V svojih delih upodablja najrajši koroške slovenske kmečke ljudi.

Avsenikov kvintet je nastopil 22. aprila zvečer v neki kino dvorani v Lienzu. Nastop je bil namenjen slovenskim izseljencem.

V Rimu je umrl znani filmski režiser Camillo Mastrocinque. Star je bil 68 let. Zrežiral je nad sto filmov.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 4. maja, nedelja: Florijan, Monika
- 5. maja, ponedeljek: Irenej, Miran
- 6. maja, torek: Janez, Judita
- 7. maja, sredo: Stanislav, Avgust
- 8. maja, četrtek: Mihael, Miša
- 9. maja, petek: Gregorij, Griša
- 10. maja, sobota: Antonin, Izidor

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst